

29. Słowiańska onomastyka. Encyklopedia / pod redakcją Ewy Rzetelskiej-Feleszko i Aleksandry Cieślukowej przy współ J. Dumy. – Warszawa; Kraków : Wyd-wo Naukowe Warszawskie, 2002 – 2003. – Т. 1 – 2.

Анотація

У статті описано історію українських ономастичних студій. Особливу увагу звернено на дослідження власних назв, виконані у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Також накреслено низку перспективних завдань, які варто розв'язати дослідниками онімної лексики у найближчому майбутньому.

***Ключові слова:** українська ономастика, історія вивчення власних назв, перспективи ономастичних студій.*

Аннотация

В статье описана история украинских ономастических исследований. Особое внимание обращено на исследования онимов, выполненные во второй половине ХХ – вначале ХХІ веков. Также намечен ряд перспективных задач, которые следует решить исследователям онимной лексики в ближайшем будущем.

***Ключевые слова:** украинская ономастика, история изучения онимов, перспективы ономастических исследований.*

Summary

The article describes the history of Ukrainian onomastic studies. Particular attention is paid to the study of proper names, made in the second half of ХХ – beginning of ХХІ century. Also outlined a number of future challenges to be resolved by researchers onyms vocabulary in the near future.

***Key words:** Ukrainian onomastics, the study of the history of proper names, prospects onomastics studies.*

УДК 81'42-811.161.1

Фандуль О. М.

Хмельницький національний університет

ПРИЗВИЩА ЦЕНТРАЛЬНОЇ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ, УТВОРЕНІ СУФІКСАЛЬНИМ СПОСОБОМ

В Україні не згасає інтерес мовознавців до дослідження прізвищ, їх походження, поширення, будови. У сучасній ономастичній літературі лінгвісти все частіше зосереджують увагу на локальних словотвірних

процесах, тому об'єктом їх наукових зацікавлень є прізвища окремих регіонів (Ю. Б. Бабій, Б. Б. Близнюк, Н. Ю. Булава, Л. О. Кравченко, Г. Д. Панчук, П. П. Чучка, С. В. Шеремета та ін.). Проблема чіткого визначення способів деривації прізвищ, їх кількості має неоднозначну інтерпретацію.

Морфологічний спосіб творення власних назв, зокрема прізвищ, має такі різновиди: афіксальний, безафіксний, складання, конверсія [див.: 25]. У цій науковій розвідці ми досліджуємо прізвища, які утворилися суфіксальним способом словотвору, засобами вираження яких є продуктивні патронімні (**-енк-о**, **-евич/-ович**, **-ич**) та поліфункціональні (**-ук/-'ук**, **-чук**, **-ик/-ік**, **-чик**, **-ак/-'ак**, **-чак**, **-к-о**) форманти. Для останніх функція патронімічності є вторинною, адже первісно в апелятивній лексиці вони виконували функцію атрибутивності або демінутивності. Багато лексем оформилися як прізвища семантичним способом, уже маючи у своїй структурі певні фіналії, зокрема **к-о**, **-ук/-'ук**, **-чук**, **-ик/-ік**, **-чик** тощо, як словотвірні форманти або як елемент кореня, що призвело до функціональної невизначеності таких суфіксів у час становлення прізвищ [1, с. 130].

Традиційно дослідники виокремлюють прізвища з патронімічними, посесивними і поліфункціональними формантами і кваліфікують їх суфіксальними утвореннями. Однак ми схильні вважати прізвища, оформлені посесивними формантами **-ов/-ев/-єв**, **-ів/-їв**, **-ин/-ін** і формантами відносності **-ськ(ий)/-зьк(ий)/-цьк(ий)**, продуктом морфолого-синтаксичного способу творення, тому описували їх у попередніх публікаціях.

Актуальність обраної теми зумовлена потребою дослідити прізвища Центральної Хмельниччини суфіксального способу деривації, які ще не були предметом спеціального монографічного вивчення. Об'єктом нашого дослідження обрано сучасні прізвища Центральної Хмельниччини, утворені суфіксальним способом.

Тенденції у використанні патронімічних і поліфункціональних суфіксів розглядатимуться у порядку спадання частотності їх використання.

Модель із суфіксом -ук/-юк, -чук. На території Центральної Хмельниччини з-поміж суфіксальних утворень найвищою актуальністю характеризуються антропоніми з патронімами **-ук/-юк**, **-чук**. Ю. К. Редько зазначає, що за кількістю прізвища на **-ук**, **-чук** посідають перше місце серед іменникових прізвищ, утворених суфіксальним

способом, і становлять 16,57%; а основне значення суфіксів **-ук, -чук** – це вираження походження [21, с. 151, 153].

П. П. Чучка стверджує, що давній український демінутивний суфікс, який, крім об'єктивної здібності, здатний виражати й суб'єктивну оцінку, зокрема пестливість, іронію, а часом навіть зневагу, спроможний утворювати катойконіми (*довжанюк, жуківчук [...]*), а головне – назви сина від батькового чи материного іменування (*Антонюк, Меланчук, Поштарюк*) [31, с. XXXVI].

Генезис форманта **-ук/-юк, -чук** залишається спірним. На думку П. П. Чучки, сучасна українська словотвірна модель на **-ук, -'ук** могла сформуватися під впливом тюркських демінутивних утворень десь у XIII – XIV ст. на Буковині чи в Молдові, а звідси поступово поширювалася на північний захід аж до білоруських земель [31, с. XXXVII]. В. В. Німчук намагається довести слов'янське походження утворень на **-ук, -чук** [див.: 18]. В. Мартинов виводить походження форманта **-ук** із балтійського **-uka**, про що, на його думку, крім фонетики, засвідчує й лінгвогеографія, зокрема західноросійсько-білорусько-українсько-польський ареал, який сусідить із балтійським [16, с. 31].

На слов'янському мовному ґрунті ономастичний формант **-ук** найбільше поширений у білоруській [9, с. 8] та українській [10, с. 137] мовах. Перші українські писемні фіксації особових назв із суфіксом **-юк/-чук** сягають XIII ст. і походять саме із Закарпаття [31, с. XXXVII].

Твірними основами прізвищ Центральної Хмельниччини із суфіксами **-ук/-юк, -чук** виступали:

а) інішомовні й християнські чоловічі та жіночі імена різних структурних моделей: *Артем'юк, Валентюк, Вальчук, Гасюк, Гордіюк, Грицюк, Демчук, Доротюк, Едвардчук, Захарчук, Іванчук, Кирилюк, Кондратюк, Левчук, Маланчук, Маринчук, Марійчук, Назарук, Ничипорук, Одійчук, Процюк, Романчук, Семенюк, Сидорук, Соломійчук, Тарасюк, Устимчук, Федонюк, Юрчук, Якобчук;*

б) давньослов'янські імена-композиції та відкомпозиційні деривати: *Богайчук (Бог < Бог[ухваль]), Гуцалюк < Гуць < Гудс < Гуд[и]с > ц[лавь], Казмирчук < Каз[имирь], Казюк < Казь, казь < [Добро]казь чи Каз[имирь], Колибабчук, Колібабчук < Колибаб[а], Маціборук < Масіборъ, Собчук < Соб[ълавь], Соб[егордь], Стасюк < Ста[ні]с[лав], [Св]стах[ій];*

в) давньослов'янські відапелятивні імена і прізвиська: Багнюк, Бевзюк, Боришук, Варенчук, Волосинчук, Гедзюк, Головатюк, Деркачук, Житарчук, Зеленчук, Ковбасюк, Кременюк, Кришталюк, Мовчанюк, Петлюк, Подлюк, Приймачук, Рудюк, Сердюк, Сіданюк, Смолюк, Терпичук, Цапук, Цимбалюк, Черватюк, Щербатюк;

г) апелятивні означення особи: Атаманчук, Богомазюк, Вознюк, Войтюк, Гетманюк, Гуменчук, Дударчук, Дячук, Знахарук, Ксендзюк, Кучерук, Литвинюк, Москалюк, Музичук, Овчарук, Патерук, Писарук, Рибачук, Солярчук, Стадничук, Теслиук, Шинкарук, Шклярук.

Серед прізвищ на **-ук/-юк, -чук** є й такі, що утворено семантичним способом (*Барсук, Каблук, Близнюк*).

Деякі антропоніми кваліфікуємо як утворення подвійної словотвірної мотивації. Прізвища на зразок *Бондарчук, Гайдук, Ковальчук, Поліщук, Татарчук, Шевчук* можуть бути як морфологічними, так і семантичними утвореннями: пор. *Бондарчук* (бондарчук – „помічник бондаря” (Гр.)), *Ковальчук* (ковальчук – „учень коваля” (Гр.)).

Модель із суфіксом -енк-о. Високий ступінь актуальності у творенні прізвищ Центральної Хмельниччини виявив формант **-енк-о**. Ю. К. Редько називає суфікс **-енк-о** одним із найпродуктивніших і найбільш характеристичним формантом українських прізвищ. І зазначає, що прізвища, утворені за його допомогою, становлять 10,57% прізвищ, утворених шляхом суфіксації [21, с. 121]. Патронімічні назви з формантом **-енк-о** мали первісно демінутивне значення [17, с. 24].

Вчені висловлюють різні міркування щодо походження суфікса **-енк(о)**. На думку В. І. Сімовича, іменники на **-енк(о)** виникли із форми середнього роду здрібнілих прикметників на **-еньк-ий** (енькъ > еньк-о > енко) [22, с. 73]. За спостереженнями О. Б. Ткаченко, український суфікс **-енк-о**, рос. **-енк-а**, білор. **-енак**, болг. **-енац**, ст.-сл. **-енець** та інші становлять собою форманти, утворені приєднанням суфікса **-(ь)ко** до іменникових основ на **-ен** [24, с. 47], а розвиток відповідних прізвищ мовознавець відносить до XIV – XV ст. [24, с. 51]. М. Л. Худаш стверджує, що суфікс **-енок** українській мові не властивий, і його генезу в українській антропонімії треба ще дослідити: з'ясувати, чи він у давнину мав автохтонне українське поширення, чи, може, в українській мові поширився із сусідньої антропонімії [29, с. 47].

Важливо зазначити, що особові назви з суфіксом **-енк(о)** вперше фіксують латино-польські писемні пам'ятки із західноукраїнської території у першій половині XV ст. [28, с. 122].

Твірними основами прізвищ на **-енк(о)** виступають:

а) церковно-християнські чоловічі імена різних структурних моделей: Авраменко, Герасименко, Захарченко, Лаврусенко, Марченко, Огієнко, Остапенко, Панасенко, Сидоренко, Терещенко, Федоренко;

б) церковно-християнські жіночі імена різних структурних моделей: Вальченко, Гальченко, Гапченко, Марунченко, Наталенко;

в) давньослов'янські відкомпозитні й відапелятивні імена і прізвиська: Бугаєнко, Вдовиченко, Головенко, Кудленко, Лисенко, Любченко > Люб[омиръ] або [Бого]любъ, або жіночого імені Любов, Сліпенко, Титаренко, Усенко, Хатенко, Хмизенко, Цибенко, Яловенко;

г) апелятивні означення особи: Гончаренко, Димаренко, Колісниченко, Мазуренко, Москаленко, Осауленко, Пастушенко, Шлюсаренко, Титаренко.

Модель із суфіксами -ик/-ік, -чик. Дослідники української антропонімії стверджують, що формант **-ик** може виконувати патронімічну і демінутивну функції. Патронімічні утворення з суфіксами **-ик, -чик** при власних особових іменах на Закарпатті фіксуються із XVII – XVIII ст. [31, с. XXXII]. У пам'ятках української мови XIV – XVIII ст. він простежується у складі патронімів і демінутивів (*Бобрикъ, Мажарчикъ*) [28, с. 124]. У сучасній українській мові він належить до найпродуктивніших суфіксів, що творять демінутивні варіанти власних імен людей [12, с. 222].

Прізвища із суфіксом **-ик (-ік)**, як *Чабаник, Майк*, становлять досить значний відсоток у всіх областях України. Найбільше цих прізвищ записано в Харківській обл. (7,3 %), де вони посідають третє місце після прізвищ на **-енко** і утворених лексико-семантичним способом. На четвертому місці вони у Волинській обл. (5,2 %), на п'ятому – в Житомирській (3,7 %), Львівській (5,1 %), Тернопільській (5,7 %), Хмельницькій (4 %) і Чернівецькій (5 %) [21, с. 203 – 204]. За нашими спостереженнями, формант **-ик** посідає третє місце серед суфіксальних утворень на обстежуваній території.

Твірними основами антропонімів на **-ик, -чик** були:

а) церковно-християнські імена різної структури: Гаврилянчик, Лукасик, Петрашек, Собчик, Франчик;

б) давньослов'янські відкомполитні імена: Білик, Любчик, Рожик;
в) давньослов'янські відапелятивні імена та прізвиська: Бабик, Дзеник (дзень – 'вигук' (Гр.)), Кедик (кед = кедь = присл. 'коли' (Гр.)), Кобельник (кобеля – 'корзина', 'сумка' (Гр.)), Люлик (люля – 'колиска' (Гр.)), Пиндик (пинда – 'пиха, чванство' (Гр.)), Шульжик (шульга – 'лівша', 'ліва рука чи нога', 'рослина' (Гр.)).

г) апелятивні характеристики особи: Бортник, Воскобійник, Гарник, Дудник, Каретник, Олійник, Пасічник, Ситник.

Велика кількість антропонімів на **-ик** – це прізвиська лексико-семантичного способу деривації. До них ми відносимо антропоніми, співвідносні з іменниками чоловічого роду, прикметниками, що первісно функціонували як демінутиви, а також прізвиська, що утворилися від прізвиськ на позначення професії або роду заняття. Прізвиська, утворені від особових імен, кваліфікуємо як утворення подвійної словотвірної мотивації: їх можна трактувати як демінутивні семантичні утворення і як прізвиська морфологічного способу словотвору (патроніми): *Івасик, Лаврик, Сенік.*

Таким чином, антропоніми із суфіксом **-ик** – це один із поширених типів сучасних українських прізвиськ, який досить рівномірно розміщений на всій території України, в середньому від трьох до семи відсотків [21, с. 204].

Модель із суфіксом -евич/-ович. Аналіз словотвірної структури прізвиськ Центральної Хмельниччини виявив, що одними із продуктивних прізвисьцевих патронімних формантів є суфікси **-евич/-ович**.

С. М. Пахомова стверджує, що поява формантів **-евич/-ович** зумовлена тенденцією до нанизування суфіксів для збереження батьківської назви іншими поколіннями [19, с. 188]. Генетично суфікси **-ович, -евич** (**-евич** як різновид суфікса **-ович**) в особових назвах виникли способом злиття близьких за своєю функцією суфіксів **-ов, -ев + ич** і протягом свого функціонування служать активним словотвірним засобом вираження родинної належності сина до батька [13, с. 73]. Як відзначає Ю. К. Редько, прізвиська із суфіксом **-ович/-евич** властиві всім слов'янським народам, проте найпродуктивніше вони вживаються у південних слов'ян [20, с. 121].

На думку Л. Т. Масенко, спосіб іменування осіб назвами, утвореними від імені батька за допомогою суфіксів **-ич, -ович/-евич**, уже в період Київської Русі мав виразний становий характер. Ним мали право

користувалися лише представники соціальної верхівки суспільства. Привілеєм вважались найменування по батькові на **-ич, -ович, -евич** і в XIV – XVIII ст. [17, с. 15].

Як форма ввічливості і пошани до заслужених людей назви по батькові на **-ович, -евич** були широкоживаними і серед нижчих соціальних верств населення, – зауважує М. Л. Худаш [28, с. 133].

Ми вважаємо, що на досліджуваній території прізвища цієї моделі є типовими, а їх твірними основами виступали:

а) інішомовні й християнські чоловічі імена різних структурних моделей: *Абрамович, Андрусевич, Давидович, Захаркевич, Іваськевич, Калинович, Леонович, Максимович, Панкевич, Пашкевич, Федорович, Янович;*

б) церковно-християнські жіночі імена: *Маринович, Параскевич;*

в) давньослов'янські відкомполитні й відапелятивні імена і прізвиська: *Близнакевич, Богданович, Букевич, Воронович, Гладкевич, Дідушкевич, Дудкевич, Кротевич, Лисевич, Осович, Пасинкевич, Рutowич, Штанькевич;*

г) апелятивні означення особи: *Войтович, Козакевич, Кушнірович, Литвинович, Мазуркевич, Полякевич, Попович, Рабинович;*

Модель із суфіксами -ак/-як, -чак. Серед українських особових назв суфікс **-ак** набув поширення у XIV – XV ст. [2, с. 109]. Ю. К. Редько стверджує, що суфікс в основному патро- або матронімічний [21, с. 107].

Давній слов'янський поліфункціональний суфікс широко представлений як у загальних, так і у власних особових назвах [31, с. XXIX].

Іноді важко відділити патронімне значення від катойконімного, атрибутивного, агентивного в дериватах із формантами **-ак/-як, -чак** через їх поліфункціональність і полісемантичність. Отже, у неоднозначних випадках походження утворень на **-ак (-'ак), -чак** слід виходити із семантичного характеру основи [27, с. 152].

Як показує досліджуваний матеріал, прізвища із суфіксами **-ак/-як, -чак** утворені від:

а) церковно-християнських чоловічих і жіночих імен різної структури: *Августиняк, Вальчак, Іцак, Маняк, Маруцак, Овсяк, Прокop'як, Процак, Томусяк, Федак.*

в) основ давньослов'янських відкомполитних імен: *Гримак (< Гримислав), Дзвняк (< Дзвен[иславъ]), Любчак;*

з) давньослов'янських відапелятивних імен і прізвиць: Бездушняк, Бульбак, Глуцук, Грубак, Древняк, Жабняк, Жилак, Клошняк, Лепчак, Мушак, Пишняк, Рижак, Рудак, Свистак, Свіжак, Хрип'як, Черняк;

д) апелятивних характеристик особи: Возняк, Воротняк, Задвірняк, Литвак, Піддубчак, Ратушняк, Рибчак.

Модель із суфіксом -к-о. У ділянці апелятивної лексики суфікс **-к-о** досить часто додається до дієслів і в такий спосіб утворює агентивні назви: *забуд'ко, з'ябко, смішко...* [30, с. 311]. Первинна функція **-к(о)** як в українській, так і у слов'янській мовах була демінутивною. Проте ще у староруську добу формант **-к(о)** втрачає демінутивно-експресивне значення і перетворюється в нейтральний структурний формант [5, с. 18]. Засобами вирізнення власної назви від загальної Ю. К. Редько називає заміни первісного **-ок** на суфікс **-к-о** і первісного **-а** на флексію **-о** у відапелятивних прізвищах [див.: 15].

З огляду творення прізвища на **-к-о** поділяємо на семантичні (відіменні) та морфологічні (вірапелятивні) утворення.

Твірними основами антропонімів із формантом **-к-о** виступали:

а) церковно-християнські чоловічі імена різної структури: Ананько, Жданко, Киричко, Романко, Савко, Сайко, Хомко, Шимко;

б) давньослов'янські відкомпозитні імена: Блажко, Собко;

в) давньослов'янські відапелятивні імена та прізвиська: Баклажко, Бобко, Дойко, Корейко, Наливко, Поцілуйко, Стойко, Ховавко, Швайко;

г) апелятивні характеристики особи: Литвинко (литвин – 'литовець', 'білорус' (Гр.); 'поліщук' (СУМ)), Ляшко (лях – 'поляк' (Гр.)).

Як підсумок зазначимо, що структурно-словотвірні типи прізвищ Центральної Хмельниччини формувалися під впливом загальноукраїнських мовних традицій у межах історичного словотвору і водночас набували регіональних особливостей функціонування. Здійснений аналіз прізвищ Центральної Хмельниччини, утворених суфіксальним способом словотвору, дозволив виявити, що форманти показують неоднорідну продуктивність – одні (**-ук/-юк, -чук, -енк-о, -ик/-ік, -чик, -евич/-ович, -ак/-як/-чак, -к-о**) є словотворчо активними, а інші (**-ець, -ан/-ян, -ун, -ло, -ій, -ай, -ич, -ок, -ач, -ей**) характеризуються низьким рівнем продуктивності і будуть проаналізовані у наступних публікаціях.

Список умовних скорочень назв використаних джерел

Гр. – Грінченко Б. Д. Словник української мови / упоряд. з дод. власн. матеріалу Б. Грінченко. – К. : Наукова думка, 1996 – 1997. – Т. I – IV.

Ет. сл. – Етимологічний словник української мови / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Наукова думка, 1982–1989. – Т. I–V.

СУМ – Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980.

Список використаної літератури

1. Бабій Ю. Б. Прізвища сучасної Середньої Наддніпрянщини : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова / Ю. Б. Бабій. – Одеса, 2007. – 242 с.

2. Бірыла М. В. Беларускія антрапанімічныя назвы ў іх адносінах до антрапанімічных назва ў іншых славянскіх моу (рускай, украінскай, польскай) / М. В. Бірыла. – Мінськ, 1963. – 57 с.

3. Бучко Г. Є. Семантична та словотвірна структура сучасних прізвищ Бойківщини / Г. Є. Бучко // Слов'янська ономастика / під ред. С. М. Медвідь. – Ужгород, 1998. – С. 36 – 45.

4. Грінченко Б. Д. Словник української мови / упоряд. з дод. власн. матеріалу Б. Грінченко. – К. : Наукова думка, 1996 – 1997. – Т. I – IV.

5. Гумецька Л. Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV – XV ст. / Л. Л. Гумецька. – К. : Вид-во АН УРСР, 1958. – 298 с.

6. Етимологічний словник української мови / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Наукова думка, 1982 – 1989. – Т. I – V.

7. Железняк И. М. Очерк сербохорватского антропонимического словообразования (суффиксальная система сербохорватской антропонимии XII – XV в.) / И. М. Железняк. – К. : Наукова думка, 1969. – 130 с.

8. Залеський А. М. Спостереження над українськими прізвищами XVII ст. (на матеріалі інвентаря с. Перегінське) / А. М. Залеський // Дослідження і матеріали з української мови. – К., 1964. – Т. VI. – С. 133 – 145.

9. Касим Е. Ю. Именник украинского населения Одесчины со II пол. XIX по 80-е гг. XX в.: автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.02 – украинский язык / Е. Ю. Касим. – Ужгород, 1986. – 19 с.

10. Керста Р. Й. Особові назви, утворені від загальних назв на означення професії, роду занять / Р. Й. Керста // Питання історії української мови / відп. ред. Л. Л. Гумецька. – К. : Наукова думка, 1970. – С. 141 – 158.

11. Керста Р. Й. Українська антропонімія XVI ст. Чоловічі найменування / Р. Й. Керста. – К. : Наукова думка, 1984. – 152 с.

12. Ковалик І. І. Словотвір особових імен в українській мові (здрібніло-пестливі утворення) / І. І. Ковалик // Територіальні діалекти і власні назви. – К. : Наукова думка, 1965. – С. 216 – 225.

13. Кравченко Л. О. Прізвища Лубенщини / Л. О. Кравченко. – К. : Факт, 2004. – 197 с.

14. Купчинський О. А. Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень. Географічні назви на -ичі / О. А. Купчинський. – К., 1981. – 280 с.

15. Марталого Т. В. Антропонімія Північного Степу України : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова / Т. В. Марталого. – Кіровоград, 1997. – 255 с.

16. Мартынов В. В. Праславянская и балто-славянская суффиксальная деривация имен / В. В. Мартынов. – Минск, 1973. – 60 с.

17. Масенко Л. Т. Українські імена і прізвища / Л. Т. Масенко. – К. : Знання, 1990. – 48 с.

18. Німчук В. В. Українські прізвища з суфіксами -(')ук, -чук та етимологічно споріднені утворення / В. В. Німчук // Українська діалектологія і ономастика. – К., 1964. – С. 209 – 215.

19. Пахомова С. М. Доля українських патронімів на -ич / С. М. Пахомова // Актуальні питання антропоніміки / від. ред. І. В. Єфименко. – К. : Академперіодика, 2005. – С. 174 – 186.

20. Редько Ю. К. Основні словотворчі типи сучасних українських прізвищ у порівнянні з іншими слов'янськими / Ю. К. Редько // Філологічний збірник. – К., 1958. – С. 112 – 129.

21. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища / Ю. К. Редько. – К., 1966. – 214 с.

22. Сімович В. Як налаголошувати наші прізвища на -енко / В. Сімович // Onomastica. Мовознавчі статті (антропонімія). – Вінніпег, 1967. – № 34.

23. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980.

24. Ткаченко О. Б. Українські прізвища з суфіксом -енко та споріднені утворення (питання походження) / О. Б. Ткаченко // Слов'янське мовознавство. – К., 1958. – С. 38 – 53.

25. Торчинський М. М. Українська ономастика : навчальний посібник / М. М. Торчинський. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 217 с.

26. Фаріон І. Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним словником) / І. Д. Фаріон. – Львів : Літопис, 2001. – 371 с.

27. Худаш М. Л. До питання класифікації прізвищевих назв / М. Л. Худаш // 3 історії української лексикології / відп. ред. Д. Г. Гринчишин. – К. : Наукова думка, 1980. – С. 96 – 160.

28. Худаш М. Л. З історії української антропонімії / М. Л. Худаш. – К., 1977. – 236 с.

29. Худаш М. До питання генези українського антропонімного форманта -енко / М. Худаш, І. Фаріон // Слов'янська ономастика / відпов. ред. С. М. Медвідь. – Ужгород, 1998. – С. 212 – 219.

30. Чучка П. П. Антропонимия Закарпаття : дисс. ... докт. філол. наук : 10.02.02 – український язык / П. П. Чучка. – Ужгород, 1969. – 978 с.

31. Чучка П. П. Прізвища Закарпатських українців : історико-етимологічний словник / П. П. Чучка. – Львів : Світ, 2005. – 703 с.

Анотація

Статтю присвячено дослідженню українських прізвищ Центральної Хмельниччини, оформлених патронімами і поліфункціональними формантами. Зроблено семантичний аналіз досліджуваних прізвищ. З'ясовано структурні особливості твірних основ антропонімів зазначеного регіону. Здійснено кількісний аналіз цих прізвищ.

Ключові слова: антропонім, апеллятив, прізвище, суфікс.

Аннотация

Статья посвящена исследованию украинских фамилий Центральной Хмельниччины, оформленных патронимными и полифункциональными суффиксами. Сделано семантический анализ исследуемых фамилий. Определены структурные особенности производящих основ антропонимов указанного региона. Осуществлен количественный анализ данных фамилий.

Ключевые слова: антропоним, апеллятив, фамилия, суффикс.

Summary

This article is devoted to the investigation of Ukrainian surnames of Central Khmelnytchyna formed from patronymic and multifunctional suffixes. Semantic analysis of the studied families is made. Structural features of anthroponyms' making basis of this region is found. The quantitative analysis of the surnames is carried out.

Key words: anthroponym, appellative, surname, suffix.